

**2020–2021 M. M. LIETUVIŲ KALBOS IR LITERATŪROS PAGRINDINIO UGDYMO PASIEKIMŲ PATIKRINIMO
 I SRAUTO UŽDUOTIES KANDIDATŲ DARBŲ VERTINIMO INSTRUKCIJA**

TEKSTO SUVOKIMAS
 (Maksimalus taškų skaičius – 12)

Pastabos:

- 1) atsakymai į atvirusius klausimus gali būti formuluojami kitais žodžiais;
- 2) atsakymai, vertinami rankiniu būdu mokiniui testą atlikus elektroninėje užduočių atlikimo sistemoje, vertinimo instrukcijoje yra paryškinti.

Kl. nr.	Galimi atsakymai	Taškai	Vertinimo pagrindimas
I tekstas			
1.	LAPINAS. Atkakliai gina požiūrį, kad žmogus nėra gamtos šeimininkas. GRAINIS. Pasiduoda kurstymui, yra valdomas ambicijų.	2	Tinkamai priskirti veikėjams du teiginiai.
		1	Vienas teiginys tinkamai priskirtas veikėjui.
		0	Veikėjams tinkamai nepriskirtas nė vienas teiginys. / Neatsakyta.
2.	Grainis gailisi / sutrikęs / supranta, kad pasielgė netinkamai. <i>„Kad jisai, rodos, galėtų, iš naujo liepą pakeltų, pastatytų ją ant seno kelmo...“ /</i> <i>„Grainis stovi su kirviu ir krapšto galvą, patsai nežinodamas, kam jisai nukirto liepą.“</i> Galima pagrįsti ir kita tinkama citata.	2	Įvardinta savijauta ir išrašyta tinkama citata / tinkamai perfrazuota.
		1	Tik įvardinta savijauta arba tik išrašyta tinkama citata / tinkamai perfrazuota.
		0	Atsakyta neteisingai. / Neatsakyta.
3.	<i>Grainiui nepykti / galvoti savo galva / galvoti, ką daro / negirtuokliauti / saugoti gamtą / ir pan., nes neapgalvotas elgesys turi blogų pasekmių / gamta yra gyva / ir pan.</i> <i>Lapinui nesijaudinti dėl nukirsto medžio ir pan., nes ne visi žmonės beširdžiai / blogi / ir pan.</i> <i>Valainienei nesikišti į kitų gyvenimą / nekurstyti blogo elgesio / intrigų / nebūti savanaudei / ir pan., nes toks elgesys turi blogų pasekmių / gamta svarbiau už vieno žmogaus naudą / ir pan.</i>	2	Nurodytas veikėjas, parašytas patarimas susijęs su neigiamomis elgesio pasekmėmis / su problemos sprendimu / idėja.
		1	Nurodytas veikėjas ir pateiktas patarimas, tačiau jis nesusijęs su neigiamomis elgesio pasekmėmis / su problemos sprendimu / idėja.
		0	Tik įvardytas veikėjas. / Atsakyta neteisingai. / Neatsakyta.

	Kaimo vyrams būti aktyvesniems / pamokyti kitus gero elgesio / nebūti nuošalyje / ir pan., nes blogiui reikia užkirsti kelią / ne visi supranta, kaip galima elgtis / ir pan.		
4.	<i>skundžiasi žalia liepelė</i>	1	Pasirinkta tinkama citata.
		0	Pasirinkta netinkama citata. / Nepasirinktas nė vienas atsakymas.
II tekstas			
5.	Indijos, Kinijos, Egipto valdovai kūrė įstatymus gamtai saugoti.	1	Pasirinktas tinkamas atsakymas.
		0	Pasirinktas netinkamas atsakymas. / Nepasirinktas atsakymas.
6.	<ul style="list-style-type: none"> • Išsakytas požiūris: pritarta arba paneigta, kad žmogaus santykiai su gamta prilygsta žmogaus santykiams su žmogumi; • argumentuojant remiamasi abiem tekstais; • palyginami žmogaus santykiai su žmogumi ir žmogaus santykiai su gamta: <p><u><i>pirname tekste:</i></u> Lapinas žiūri į gamtą kaip į gyvą / kaip į Dievo dovaną / yra gailestingas / ir pan. Grainis elgiasi neapgalvotai / iš inercijos / iš apmaudo / ir pan. Valainienė rūpinasi savo nauda / ir pan. Kaimo vyrai vertina gamtos grožį / nesiima aktyvių veiksmų / ir pan. <u><i>antrame tekste:</i></u> leidžiami gamtą saugantys įstatymai / elgiamasi pagarbiai / gamta laikoma gyva / ir pan.</p>	4	Aiškus požiūris į tekstuose išsakytą nuomonę. Argumentai tinkami ir svarūs. Parašytas rišlus ne trumpesnis nei trijų sakinių ir kalbos požiūriu taisyklingas tekstas.
		3	Aiškus požiūris į tekstuose išsakytą nuomonę. Argumentai tinkami ir svarūs. Parašytas rišlus ne trumpesnis nei trijų sakinių tekstas.
		2	Vienas atsakymo trūkumas turinio aspektu.
		1	Du atsakymo trūkumai turinio aspektu.
		0	Atsakyta neteisingai. / Neatsakyta.
	Atsakymas tinkamas turinio požiūriu, bet yra kalbos klaidų.		

KALBOS PAŽINIMAS IR VARTOJIMAS
(Taškai dalijami iš dviejų. Maksimalus taškų skaičius – 16)

Kl. nr.	Atsakymas	Taškai	Vertinimas																																										
7.	<p>Menas ir pasaulis yra visiškai skirtingi dalykai. Jie panašūs tuo, kad abu sukurti. Taip bent jau turėtų būti.</p> <p>Anų metų sausio naktį, stovint prie Parlamento rūmų, lekiant per miestą tankams su prigesusiomis šviesomis, dingtelėjo širdin: kas gi iš tų rašymų, simfonijų, to trapaus ir nežinia kam esančio pasaulio, kuri net nepajutę sutraiškytų mašinų vikšrai? Neapsakomo gylio juoda bedugnė tarp tų dviejų pasaulių. Jeigu ir yra lieptas tarp jų, jis trapesnis už šiaudą.</p>	10	Už kiekvieną teisingą atsakymą – 1 taškas.																																										
8.	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="text-align: center;">Žodis</th> <th style="text-align: center;">Giminė</th> <th style="text-align: center;">Skaičius</th> <th style="text-align: center;">Linksnis</th> <th style="text-align: center;">Laikas</th> <th style="text-align: center;">Sangraž. f.</th> <th style="text-align: center;">Kalbos dalis / Veiksmažodžio forma</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="text-align: center;">tai</td> <td style="text-align: center;">Bev.</td> <td style="text-align: center;">–</td> <td style="text-align: center;">–</td> <td style="text-align: center;">–</td> <td style="text-align: center;">–</td> <td style="text-align: center;">Įvardis</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">neišbrendamos</td> <td style="text-align: center;">Mot.</td> <td style="text-align: center;">Dgs.</td> <td style="text-align: center;">Vard.</td> <td style="text-align: center;">Es.</td> <td style="text-align: center;">–</td> <td style="text-align: center;">Neveikiamasis dalyvis</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">snūduriuodamas</td> <td style="text-align: center;">Vyr.</td> <td style="text-align: center;">Vns.</td> <td style="text-align: center;">–</td> <td style="text-align: center;">–</td> <td style="text-align: center;">–</td> <td style="text-align: center;">Pusdalyvis</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">išsigelbėsi</td> <td style="text-align: center;">–</td> <td style="text-align: center;">Vns.</td> <td style="text-align: center;">–</td> <td style="text-align: center;">Būs.</td> <td style="text-align: center;">+</td> <td style="text-align: center;">Veiksmažodis</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">pavojinga</td> <td style="text-align: center;">Bev.</td> <td style="text-align: center;">–</td> <td style="text-align: center;">–</td> <td style="text-align: center;">–</td> <td style="text-align: center;">–</td> <td style="text-align: center;">Būdvardis</td> </tr> </tbody> </table>	Žodis	Giminė	Skaičius	Linksnis	Laikas	Sangraž. f.	Kalbos dalis / Veiksmažodžio forma	tai	Bev.	–	–	–	–	Įvardis	neišbrendamos	Mot.	Dgs.	Vard.	Es.	–	Neveikiamasis dalyvis	snūduriuodamas	Vyr.	Vns.	–	–	–	Pusdalyvis	išsigelbėsi	–	Vns.	–	Būs.	+	Veiksmažodis	pavojinga	Bev.	–	–	–	–	Būdvardis	5	Už kiekvieną teisingą atsakymą – 1 taškas.
Žodis	Giminė	Skaičius	Linksnis	Laikas	Sangraž. f.	Kalbos dalis / Veiksmažodžio forma																																							
tai	Bev.	–	–	–	–	Įvardis																																							
neišbrendamos	Mot.	Dgs.	Vard.	Es.	–	Neveikiamasis dalyvis																																							
snūduriuodamas	Vyr.	Vns.	–	–	–	Pusdalyvis																																							
išsigelbėsi	–	Vns.	–	Būs.	+	Veiksmažodis																																							
pavojinga	Bev.	–	–	–	–	Būdvardis																																							
9.	<p>Menas gali padėti mums suvokti, kas esame: kai kada dalykai, kuriuos suprantame apie save, būna sunkiai įvardijami, bet žiūrėdami į meno kūrinį galime pasakyti: „Juk čia aš.“</p> <p>Jie niekada neklausia manęs, kas aš, ką nuveikiau ar ką dar norėčiau nuveikti, – tai jiems nesvarbu, o klausinėti nesvarbių dalykų nėra kada – reikia suspėti išsipasakoti patiems.</p> <p>Žmonės, kaip ir visas gyvybės formas, kažkas sukūrė – ir tai yra didelė jėga, kurios negalime net įsivaizduoti, todėl nereikia galvoti, kad šis galingas kūrybinis veiksmas pasibaigia žmogui atsiradus.</p>	3	Už kiekvieną teisingą atsakymą – 1 taškas.																																										
10.	I	3	Už kiekvieną teisingą atsakymą – 1 taškas.																																										
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sudėtinio bejungtukio sakinio dėmenys 2. Išplėstinė padalyvinė aplinkybė 3. Įterpinys 																																												

	II	3	Už kiekvieną teisingą atsakymą – 1 taškas.
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Šalutinis pažyminio sakiny 2. Išplėstinis priedėlis po pažymimojo žodžio 3. Sudėtinio sujungiamojo sakinio dėmenys 		
11.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pasakų pasaulis atitinka mūsų poreiki gyventi teisingai. 2. Buvau sužavėta galimybės piešiniu perteikti gėlės spalvas ir formas. 3. Pokario kartos jaunieji, išėję į miestus, dažnai jausdavosi čia svetimi. 4. Versdama tekstą turiu progos prisiliesti prie kalbos ir jos išraiškos niuansų. 5. Pasiiekti ši tikslą, pasak Vydūno, galima tik ugdant tautos dvasinę kultūrą – mokslą, meną, dorovę. 6. Prieš kelerius metus jis, nugalėjęs visus savo ir gretimų salų imtynininkus, galėjo dalyvauti olimpiadoje. 7. Atvyko svečių iš trijų įstaigų: iš Lietuvių kalbos instituto, žurnalo „Gimtoji kalba“ redakcijos, Valstybinės lietuvių kalbos komisijos. 8. Viduramžiais bibliniai siužetai, motyvai daugiausia naudoti švietėjiško, pamokomojo pobūdžio veikaluose. 	8	Už kiekvieną teisingą atsakymą – 1 taškas.

TEKSTO KŪRIMAS
(Maksimalus taškų skaičius – 32)

TEKSTO TURINIO VERTINIMAS
(Maksimalus taškų skaičius – 13)

Aspektas	Aprašai	Taškai
Temos suvokimas ir plėtojimas	Tema suvokta, plėtojama puikiai, pasirinkti aspektai išryškina jos aktualumą.	5
	Tema suvokta, plėtojama tinkamai, jos esmei atskleisti pasirinkti tinkami aspektai.	4
	Tema iš esmės suvokta, aspektai pasirinkti tinkamai, jie analizuojami, tačiau ne visur pavyksta išvengti paviršutiniškumo.	3
	Tema suvokta paviršutiniškai, pasirinkti temos aspektai ne visi išplėtoti arba prieštarauja vienas kitam.	2
	Tema suvokta iš dalies, pasirinkti aspektai nepadedą atskleisti temos / negebama išskirti aspektų.	1
	Tema nesuvokta / rašoma apie dalykus, nesusijusius su tema.	0
Teiginių pagrindimas, argumentų tinkamumas ir vertė	Visi teiginiai puikiai pagrindžiami, remiantis literatūros (kultūros) žiniomis ir savo patirtimi. Argumentai parinkti taikliai; jų parinkimas rodo mokinio brandą, išprusimą, konteksto išmanymą.	5
	Visi teiginiai pagrindžiami, remiantis literatūros (kultūros) žiniomis ir savo patirtimi. Argumentų pakanka. Jie svarūs, įtikinami.	4
	Visi teiginiai pagrindžiami, remiantis literatūros (kultūros) žiniomis ir savo patirtimi. Didžioji dalis argumentų yra tinkami, bet kartais nepavyksta išvengti jų atsitiktinumo.	3
	Argumentai formalūs, paviršutiniški / ne visi teiginiai pagrįsti.	2
	Bandoma argumentuoti.	1
	Neargumentuojama / tuščiažodžiaujama.	0
Mokinio individualybės atsiskleidimas	Rašinyje ryškiai atsiskleidžia mokinio mąstymo ir raiškos individualumas; idėjos perteikiamos kūrybiškai, originaliai komponuojant tekstą.	3
	Rašinyje atsiskleidžia mokinio mąstymo / raiškos individualumas.	2
	Rašinyje yra individualaus mokinio mąstymo apraiškų.	1
	Rašinyje neatsiskleidžia individualus mokinio mąstymas.	0
	Bendra taškų suma	13

TEKSTO STRUKTŪROS IR KALBINĖS RAIŠKOS VERTINIMAS
(Maksimalus taškų skaičius – 7)

Aspektas	Aprašai	Taškai
Teksto struktūra ir nuoseklumas	Struktūra tinkama pasirinktam žanrui, tekstas nuoseklus.	2
	Bandoma paisyti struktūros reikalavimų, tekstas nuoseklus. / Struktūra tinkama, tačiau yra nuoseklumo trūkumų.	1
	Nepaisoma struktūros ir nuoseklumo reikalavimų.	0
Stiliaus, žodyno ir sintaksinių formų tinkamumas	Rašydamas mokinys atskleidžia savo iškalbą ir erudiciją. Atskleidžiamas gebėjimas pasinaudoti visais reikalingais kalbos klodais. Kalba aiški, sklandi. Žodynas turtingas; sakinių struktūra įvairi. Vienas kitas neesminis trūkumas.	5
	Kalba aiški, sklandi. Žodynas turtingas; sakinių struktūra įvairi. Gali pasitaikyti tikslumo trūkumų.	4
	Kalba iš esmės aiški, sklandi. Žodynas nepakankamai turtingas; sakinių sandara mažai įvairuoja. Pasitaiko tikslumo trūkumų.	3
	Pasitaiko aiškumo, sklandumo, sakinių struktūros trūkumų. Žodynas ribotas. Sakinių sandara neįvairi. Daug tikslumo trūkumų.	2
	Yra daug aiškumo trūkumų; neįvairios sakinių ribos / sakiniai elementarios struktūros; žodynas skurdus / žodžiai vartojami netinkama reikšme.	1
	Kalba neaiški, nerišli; sunku suprasti turinį. Sakiniai neaiškios struktūros; žodynas skurdus arba žodžiai vartojami netinkama reikšme.	0
	Iš viso	7

RAŠTINGUMO (GRAMATIKOS, ŽODYNO, RAŠYBOS, SKYRYBOS) VERTINIMAS
(Maksimalus taškų skaičius – 12)

Klaidų skaičius	Taškai
0	12
1	11
2	10
3–4	9
5–6	8
7–8	7
9–10	6
11–12	5
13–14	4
15–16	3
17–18	2
19–20	1
21 ir daugiau	0

Pastabos:

1. Gramatikos ir žodyno klaidomis laikytini atvejai, nurodyti 5–10 klasių vadovėliuose, „Dabartinės lietuvių kalbos žodyne“ ir „Kalbos klaidų sąrašė“.
2. Gramatikos, žodyno, rašybos, skyrybos ir stiliaus klaidos nedubliuojamos ir laikomos atskiromis klaidomis, išskyrus atvejus, kai ta pati rašybos klaida pasikartoja bendrašakniuose žodžiuose kelis kartus, pvz., *gryžti, sugryžimas*, tokios klaidos laikomos viena klaida.
3. Viena skyrybos klaida laikoma tik to paties įterpinio neskyrimas ir ta pati citatos skyrybos klaida. Kiti skyrybos atvejai nedubliuojami. Skyrybos klaidos, esančios pavadinime, pažymimos, tačiau nelaikomos klaidomis.
4. Sintaksinės konstrukcijos neišskyrimas arba skyrimas iš vienos pusės laikomas viena klaida.
5. Gramatikos, žodyno, rašybos, skyrybos ir stiliaus klaidos skaičiuojamos tik 200 žodžių apimties teksto dalyje. Turinys ir teksto struktūra vertinami iki galo.
6. Jeigu mokinys parašė mažiau nei 200 žodžių, proporcingai mažinama taškų: už kiekvienus 20 mažiau parašytų žodžių atimama po 1 tašką iš bendros taškų sumos.
7. Taškai atimami tik iki 0 taškų.
8. Viename sakinyje žymima ne daugiau kaip viena stiliaus klaida.
9. Ta pati fakto klaida laikoma 1 klaida. Fakto klaidos svarbios vertinant argumentų tinkamumą.